

ZOFIA DAHLMAN

ur. 1937; Lublin

Miejsce i czas wydarzeń	Lublin, PRL
Słowa kluczowe	projekt Archiwum Historii Mówionej - opracowanie i udostępnienie online najcenniejszych zasobów, szkolnictwo, śmierć Stalina

Śmierć Stalina

Pamiętam bardzo mocno ten moment, kiedy Stalin zmarł. Nie było wtedy telewizji, myśmy mieli radio. Ja idąc do szkoły wiedziałam, że Stalin zmarł, bo rano rodzice przed wyjściem do pracy nastawiali radio, słyszałam wiadomości i była mowa o tym. Ja przyszłam do szkoły i w klasie siedziała grupka dziewczyn, które strasznie płakały. Ja pytam: „Dlaczego płaczecie? Co się stało?” „Jak to nie wiesz? Towarzysz Stalin zmarł!” I szloch powszechny. Ja nie wiedziałam, co ja mam robić. Czy jeżeli ja nie będę płakać – tak sobie myślałam – to będę wrogiem klasowym, a nie mogłam się jakoś zmusić do płaczu, bo dla mnie Stalin to był nie wiem, no kto? Oczywiście mówiło się, że mamy kochać Stalina i że to był nasz dobroczyńca, ale to dla mnie była abstrakcja. I zaraz potem dyrektorka zebrała całą szkołę na apelu i obwieściła nam z bardzo smutną miną, że towarzysz Stalin zmarł i że będą zawieszane lekcje i będzie pobudowany taki ołtarz na holu, gdzie uczniowie starszych klas będą pełnili wartość honorową. No i miał być taki uroczysty apel, gdzie były zebrane wszystkie klasy i było tak ciasno, że mnie aż było niedobrze. A ja, ponieważ umiałam deklamować, jak to się mówiło w tamtych czasach, i w ogóle zawsze w życiu kulturalnym szkoły i podstawowej i gimnazjum uczestniczyłam bardzo aktywnie, miałam mówić wiersz, taką kantatę na cześć Stalina. Już mi autor wyleciał z głowy. Pamiętam, że panowała zupełna cisza i dyrektorka mi tylko powiedziała: „Tylko pamiętaj, żebyś głośno mówiła”. I w tej takiej śmiertelnej ciszy pamiętam jak ja zaczęłam:

Piękne i groźne jest morze gdy pędzi po falach szkwału,

Piękny i groźny jest orzeł nad szczytami urwistych skał.

Piękny jest lot i polot...

Piękny jest (coś tam) i trwanie...

Orła wyprzedzi samolot... (coś tam jeszcze)

Myśli wyprzedzą czyny, czyny legną epoką.

Chwała imieniu Stalina!

Pokój świata, pokój!

Pamiętam, że to w takiej bardzo patetycznej, uroczystej atmosferze te uroczystości się odbywały.

Data i miejsce nagrania	2007-08-10, Lublin
Rozmawiał/a	Tomasz Czajkowski
Redakcja	Aleksandra Bañkowska
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"